

Semmi blabla – Ma 100 éve született Allen Ginsberg

Interjú–2026. június 3.

Interjú

Allen Ginsberg - Fotó: Kafkadesk.org

A beatnikék és Ginsberg az irodalmon túlmutató hatással bírtak, bírnak. Az ötvenes évek eleje óta az amerikai, és az amerikai által befolyásolt világ-popkultúra nem lenne az, ami lett. – Ma 100 éve született Allen Ginsberg. Korabeli és aktuális jelentőségéről, a beat-irodalomról és magyarországi recepcióról beszélgettünk Györe Balázssal, Gyukics Gáborral, Tábor Ádámmal és Vágvölgyi B. Andrással.

Mikor, milyen életszakaszban (akár helyzetben) találkoztál először Ginsberg-versekkel? Hogyan hatottak rád?

Györe Balázs: 1967-ben, 16 évesen olvastam először Ginsberg-verseket az *Üvöltés* című antológiában, és azonnal „szavalni” is kezdtem azokat lakásunkban, amikor egyedül voltam. (Figyelem: a kötet másik szerzője, Gary Snyder 96 éves! Tehát él.)

Tábor Ádám: 19 éves voltam, amikor 1966-ban megjelent az *Üvöltés* című „beat-antológia”, benne Ginsberg néhány alapversével. Rám akkoriban Ady, Weöres és a klasszikus modern európai költészet (Baudelaire, Rimbaud, a *Mai francia költők* c. antológia szerzői – Bretontól és Michaux-tól Senghoron és Césaire-en át Reverdyig –, valamint az épp 1966-ban, illetve ’67-ben magyar fordításban is kiadott Eliot, Apollinaire plusz Lorca) hatott döntően. Ginsberg-től a *Kaddis* és a kötet címadó *Üvöltés* ugyan új és erős hang volt, de nem lett igazán fontos számomra. Nem véletlen, hogy az *Üvöltés*-ből Corso *Uccello* című verse ragadott meg leginkább (13 éve az Uffiziben végre láttam a festményt is, amelyik ihlette). Ez ugyanis – egyébként szerzője alaphangjával ellentétben – „európaibban volt” modern.

A *Litera* húsz éve, július 13-án *Üvöltés – (A vers), amely megrengette Amerikát* címmel Adrian Kreye-nek a *Süddeutsche Zeitung*-ban közölt ismertetője alapján hírt adott egy azonos című angol nyelvű antológiáról, amelyik az ötven éve megjelent *Üvöltés* születésnapját ünnepli. Kreye idéz egy David Lawrence nevű szerzőt, aki szerint az *Üvöltéssel* „...megtörtént a radikális szakítás az európai hagyománnyal.” És – tegyük hozzá – T. S. Eliot súlyos örökségével is.” Szerintem pedig – akkori énem szerint mindenképp – a fentebb említett magyar és nyugat-európai költők már szakítottak az európai költői hagyománnyal, ám úgy, hogy közben megszüntetve megőrizték (aufhebták) azt. És ezt tartottam optimálisnak.

Gyukics Gábor:

1973-ban, tizenöt évesen, a Felszab téren adta a kezembe az *Üvöltés* 67-es kiadását egy Kisfa galervis haverom, aki ellátta a Kisfásokat olvasmányokkal.

Neki köszönhetem Bulgakov *Mester és Margaritáját* is. Petri Györgyöt és Hajnóczy Pétert is. Most, hogy rákérdezel, döbbenek rá, hogy nem Ginsberg volt az első beat élményem a kötetből, hanem Diana Di Prima (1934-2020). Vele kezdtem a kötet olvasását, mivel ő volt az egyetlen női szerző. Lehetett ez szerkesztői döntés, vagy egyedül róla tudott a kötet összeállítója?

Régi gondom ez, hogy nem beszélünk azokról a férfiak mögé lökött fantasztikus nőkről, akik nélkül a beat irodalom nem lehet teljes.

Megemlítenék pár nevet: Ruth Weiss (1928–2020) „The Goddess of the Beat Generation“, [Joanne Kyger](#) (1934-2017), Hettie Jones (1934-2024), Janine Pommy Vega (1942-2010), [Diane Di Prima](#), Anne Waldman. Anne még szerencsére él, alkot, viszi tovább a Naropa Intézetet. Na és ott van Joan Wollmer (1923 -1951), aki a korai beat-generáció körének legjelentősebb női tagja volt. Egyetemi évei alatt Jack Kerouac későbbi feleségének, Edie Parkernek volt a lakótársa, és lakásuk az 1940-es években a beat-generáció tagjainak találkozóhelyévé vált, ahol Wollmer gyakran állt a maratoni, egész éjszaka tartó beszélgetések középpontjában. 1946-ban került közel William S. Burroughshoz, akinek később az élettársa lett. 1951-ben Burroughs Mexikóban pisztollyal megölte Wollmert.

De nem beszélünk a fekete beatekről sem: Ted Jones (1928-2003), Amiri Baraka aka Leroi Jones (1934-2014), aki Hettie Jones férje (vele volt szerencsém találkozni), és Bob Kaufman (1925–1986).

Vágvölgyi B. András: Kiskamasz voltam, először Kerouac jött szembe.

Aztán megtudtam, hogy az *Úton* Carlo Marx beszélő nevű karaktere Allen Ginsberget takarja, elkezdtem Ginsberget is keresni. *Üvöltés*-kötet, Modern könyvtár, aztán az egyéni könyvek, *Nagyáruház Kaliforniában*, ilyesmi. Ez odáig fajult, hogy 16 évesen nekiálltam lefordítani Allen Ginsberg egyik versét, a *Kral Majalest*, ami akkor magyarul nyilvánvaló cenzurális okok miatt nem jelenhetett meg.

Napokig boldog izgalommal jegyzetelgettem egy füzetbe, szótárastam – a *plainclothesman* szó például ekkor lett angoltudásom része, jelentése: titkosrendőr –, és végül az apám Erica típusú keletnémet írógépén lepötyögtem. A kézirat lappang. [Eörsi](#) magyarítását idézem ezért: „És a kommunisták csak zsiros pofákkal kedveskedhetnek és / szemüvegekkel és hazudozó rendőrökkel (...) És én vagyok Május Királya, a szexuális ifjúság hatalma, / és én vagyok a Május Királya, buzgalom az ékesszólásban és akció / a szerelemben”. S a Költő beszél még szláv sarjadékságáról, buddhista zsidóként, Krisztus szívéről, Krishna kék testéről, Ram hátának merőlegességéről, Chango gyöngyeiről, Siva daláról és a májuskirályságról, közép-európai méltóságról, mit visel a XX. században, és „a térhajók és Időgép ellenére, mert látomásomban meghallottam / Blake hangját”.

Hogy és hogyan hatott rám? Felszabadítólag. Kerouackal, a *Szelíd motorosok* című filmmel, Tom Wolfe „új zsurnalizmusával” (*Kandírozott mandarinzelésznű áramvonal; The Kandy Kololed Tangerine-Flake Streamline Baby*) egyenértékű felszabadítás volt,

és életreszóló beoltás *Americanával*. Gyukics Gábor jazzköltő fordította egy kései, 1996-os versét (*Többszörös identitás kérdőív; Multiple Identity Questionnaire*), szaggatottan idézgetek: „Értelmiségi vagyok. Antiintellektuális, antiakadémikus. / (...) Középosztálybeli liberális, / Alsóbb osztálybeli, második generációs bevándorló, / (...) Maya téveszme, senkiapja, / jelentéktelen.” Mit ne tudnék ebből vállalni?

Mikor az orvosa közölte, hogy ungefähr egy hete van hátra, életműzáró nagy versbe kezdett, s be is tudta fejezni. Beszél benne Neal Cassady aka Dean Moriartyról és Jackről, és az egész beatnik brigádról, beszél egy antifasiszta mosogatósról, egy budapesti Belgrád rakparti konyháról. Példamutatónak tartottam, s Ginsberg is annak tartotta volna, ha nem halála után jelenik meg magyarul, hogy az antifasiszta mosogatótárs és a vers fordítója, [Eörsi István](#) az életműzáró nagy verset Balogh Attila kisforgalmú, szinte szamizdat (bár ilyenről a kilencvenes évek végén már nem beszélhettünk) folyóiratában, a *Cigányfűróban* jelentette meg.

Változtatott-e, s ha igen, miként az irodalomértéseden, illetve a saját alkotói munkádban mennyiben épült be Ginsberg poétikája? És a kortárs magyar irodalomban hol látod a hatástörténeti helyét?

GyB.: Közvetlenség, nyitottság, őszinteség, egyenes beszéd. Nincs blabla, nincs hadova.

Szókimondás van.

Betegségemben, gyengeségemben most is erősít, ahogy erősített 16 éves koromban is.

TÁ: A kérdés első felét már megválaszoltam. Ám cirka négy-öt év múlva én is szakítottam addigi poétikámmal (amelynek alapján született versek közül néhány a régi *Mozgó Világban*, túlnyomórészt pedig másfél évtized késéssel, *Dánia* című első kötetemben jelenhetett csak meg). 1970-71-ben a neoavantgárd irányába mozdultam el cirka hét évig, és akkor értettem meg egyfelől a ginsbergi expresszív-expanzív, másfelől a celani introvertált-sűrített radikálisan új poétikák értelmét, jelentőségét.

Ekkoriban ismerkedtünk és barátkoztunk össze Györe Balázssal, akire viszont – talán azért is, mert négy évvel fiatalabb volt – döntően hatott a beatnik irodalom, kiemelten Ginsberg.

Persze nyilván más, nálam valamivel idősebb neoavantgárd költőkre is. A későbbi nemzedékek közül is többekre, például a méltatlanul elfeledett Sziládi Zoltánra, valószínűleg Zalán Tiborra, de erről nem tudok érdemben sokat mondani.

Ginsberg személyisége viszont bizonyosan sokakra hatott.

Itt említem meg, hogy a 60-as évek második felében Isztray Botonddal – és hozzánk csatlakozva másokkal – minden évben cirka két hetet Balatonszemesen nyaraltunk. Egyik alkalommal Gerlőczy Sáriék villájában egy svájci kulturális magazinban olvastam egy – hitelesnek tűnő – beszámolót az önkéntes olaszországi száműzetésben élő Ezra Pound és Ginsberg velencei találkozásáról. Ginsberg – elszánt baloldalisága, antifasizmusa dacára – nagyon tisztelte az akkor már ex-fasiszta, ex-antiszemita Poundot valódi hatalmas irodalmi szerepe és költészete okán egyaránt. Megszólította az utcán, így kerültek kapcsolatba, amelyről részletesebben ld. [Hidvégi Máté Joseph Brodsky és Ezra Pound sírjánál a Velencei temetőben](#) című írásának 9. bekezdését. Pound költészete – a *Cantói* különösen – nagy hatást gyakorolt Ginsberg lírájára. Walt Whitman mellett talán a legfontosabbat.

Ginsberg Dylannel

GYG: Egyszóval Diane Di Prima után azért már Ginsberg-szöveg jött, mert a legtöbb Kisfás őt emelte ki. És valóban, a *Leples bitang* nagyot ütött a lelken – hihetetlennek tűnt, hogy Amerikát így lássa valaki. Az *Üvöltés* verse már csak hab volt a tortán. Pár évvel később vettem kezembe Ken Kesey *Száll a kakukk fészkére* és Richard Brautigan *Pisztrángfogás Amerikában*, illetve Gregory Corso *Az utolsó gengszter* című kötetét, amelyek szintén nagy hatással voltak rám.

Később, amerikai tartózkodásom alatt Ira Cohen fotográfus költő végtelen beszélőkéje mutatott irányt azokhoz a beatekhez, akiknek neve már ismerősen csengett – idővel néhányukat személyesen is megismertem. Philip Lamantia lett az egyik kedvencem. Lawrence Ferlinghetti, a City Lights kiadó tulajdonosát és a Kerouac köz névadóját San Franciscó-i létem alatt ismertem meg, többször kávéztunk együtt a Cafe Triestben és a Vezuvióban.

Azt látom, hogy egy-két vájtfülű kivételével a fiatal generációnak fogalma sincs, ki az a Ginsberg, kik azok a beatek. Nem egyszer fordult elő, hogy tapasztaltnak hitt rádió- és tévériporterek a beateket a Beatles együttesével és a zenével hozták kapcsolatba. Mintha a beatköltészet nem lenne benne az egyetemi curriculumban. Amikor a *Nélkülözhetetlen Allen Ginsberg* című kötetel elmentem pár egyetemre, az érdeklődés katasztrofális volt.

Szinte egyik irodalommal foglalkozó tanszék tanárai és diákja sem voltak kíváncsiak Ginsbergre.

Arról, hogy a kortárs magyar irodalomban hol van Ginsbergnek hatástörténeti helye, fogalmam sincs. Az az érzésem, hogy ő és a többi beat immáron passzé. És ha igazam van, akkor ez rémesen elkeserítő, mert a ginsbergi és a beatköltészeti modell az egyike azon irányzatoknak, amelyek ránk nyitották az önazonosulás és a mindent szabad a művészetben ajtaját. Mellékesen jegyzem meg, hogy elsőként vették át a fekete költőktől és zenészekről a jazzköltsézetet. Jack Kerouac az ötvenes években rendszeres impromptu jazzköltsézet bulikat tartott Manhattanben a West Village és a Greenwich Village kávéházaiban, az ebben az évben 95. születésnapját ünneplő David Amram zenész társaságában. Ginsberg legtöbbször szintén zenei kísérettel olvasta fel verseit.

Magyarországon sokat köszönhetünk Hobónak, aki személyesen is ismerte Ginsberget, több versét megzenésítette, és ezzel hozzájárult nem csak Ginsberg, hanem a költészet népszerűsítéséhez is. Amikor Ginsberg 1992-ben, immáron harmadszor Budapestre jött, több közös fellépése volt Hobóval.

VBA: Nem vagyok lírikus alkat, költő meg semennyire sem, verselésemre ilyenképp nem hatott, hisz’ nem verselek. Szemléletében, személyes bátor példamutatásában, témái és poétikájának nyelve által bizonyosan hatással volt rám.

Szeretem csapongó költőiségében is rigorózus pontosságát és szerénységét.

Versben írta meg, hogy milyen volt az első *acid test*, narratív LSD-kísérlet Ken Kesey kaliforniai farmján, és találkozása a Pokol Angyalai oaklandi brigádjával. A szemtanúk közül Tom Wolfe megírta az esetet az *Electric Kool-Aid Acid Test* c. riportkönyvében – aminek ölég vegytani és leegyszerűsítő címfordítása a magyar *Savpróba* –, és egyszer megkérdezhettem a Kesey La Honda-i farmján a Hell’s Angels motoros hunjait Ginsberggel összeismertető Hunter Thompson is az esetről. Thompson, aki könyvet írt az Angyalokról. és egyszer őt is pépesre verték, mesélte, hogy Allen először idegesítette a kaliforniai kóros bűdösöket, túl keleti-partinak, túl zsidónak, túl buzinak találták, de

mikor Allen Ginsberg a feléje fenyegetően közelítő nagyvadaknak kis kézi harmóniumán zenekísérve kántálni kezdte a *Pradznaparamita szutrát*, a *Legnagyobb Bölcsesség szutráját*, akkor az oroszlanok megszelídültek, mint mikor Szent Jeromos kihúzta az oroszlanálpból a tüskét.

Miben látod a Ginsberggel is erőteljesen nevesíthető, ún. beat-irodalom jelentőségét? Az ellenkulturális beszéddel és életformákkal szoros kapcsolatban lévő, azokat tükröző és alakító szemlélet korabeli és azon túlmutató súlya miben áll?

GYB: Amíg itt volt, tette a dolgát: De milyen Dolgot? Az élet fájdalmának enyhítését. Arra is tanított, hogy legyek elnéző önmagammal, ezzel a hellyel, jelenlegi lakóhelyemmel, a szomszéddal..., de ne legyek elnéző a hadiüzemekkel, légibázisokkal, robotépületekkel, bankokkal, szennyezett óceánokkal, felhőkarcolókkal, televízióval, hadsereggel, reklámokkal, építkezésekkel...

A megfigyelés a mesterség(ünk).

Próbált folyamatosan odafigyelni. Érintkezni.

TÁ: A – személyes-egyéni és a társadalmi-politikai – szabadság és a kommerciális értékekkel történő kettős szembenállásban. A beat-irodalom és általában az ellenkultúra egyszerre állt szemben a keleti típusú zsarnoksággal (amelynek nyomai ma már az USA-ban is megjelentek) és a mammonista, gazdaságcentrikus, fogyasztói nyugati mentalitással.

GYG:

Ginsbergék elsőként vették át a fekete költőktől és zenészekről a jazzköltészetet.

Jack Kerouac az ötvenes években rendszeres impromptu jazzköltészeti bulikat tartott Manhattanban a West Village és a Greenwich Village kávéházaiban, az ebben az évben 95. születésnapját ünneplő David Amram zenész társaságában. Ginsberg legtöbbször szintén zenei kísérettel olvasta fel verseit.

VBA: A beatnikék és Ginsberg az irodalmon túlmutató hatással bírtak, bírnak. Az ötvenes évek eleje óta az amerikai, és az amerikai által befolyásolt világ-popkultúra nem lenne az, ami lett. Lennon és McCartney választotta volna a Beatles nevet nélkülük? Ugyanúgy zajlott volna a San Francisco-i Golden Gate parkban a békepárti gigatünt Allen fellépése nélkül? A szerelem nyarán, 1967-ben? 68-ban Abbie Hoffmanéknak fontos volt-e Chicagóban, hogy Ginsberg ott menetel az első sorban, a börtönből (köztörvényes) szabadult Jean Genet oldalán? Hogy Májuskirály lett Prágában, hogy New Yorkban a Lower East Side szentje lett? Joe Strummer a *Clash* koncertjén színpadra hívta, *Einstein a strandon* címmel operalibrettót írt Ph. Glassnak. Egyszer válthattam néhány szót Patti Smith-szel, aki azt mondta, Allen minden koncertjén a Gyémántkapun túlról figyeli az Égből.

Allen Ginsberg nélkül a tegnap és ma ellen-, tömeg-, pop- és jelző nélküli kultúrája nem olyan lenne, mint ahogyan ma ismerjük.

Ginsberg kétszer járt Budapesten. 1980-ban és 1986-ban. Első megjelenését a *Kopaszkutya* című filmben Szomjas György dokumentálta. Személyesen fűznek-e hozzá élmények? Milyen volt Ginsberg közéről?

GYB: Ginsberg 1980 novemberében váratlanul felbukkant Budapesten (Peter Orlovsky és Steven Taylor társaságában). A hivatalos programban én nem szerepeltem, de már megjelentek Ginsberg-fordításaim a *Mai amerikai költők* című antológiában, találkozhattam vele/velük többször is. Csatangoltunk éjjel a városban, sőt fent voltak nálunk Hamzsabégi úti kis lakásunkban is.

Györe Balázs, Peter Orlovsky, Allen Ginsberg és Kőbányai János a Hamzsabégi úti lakásban, 1980 novemberében

TÁ: 1980-ban Kőbányai János lakásán láttam először. Sokan voltunk, én nem beszéltem vele. Györe Balázs viszont – aki számos Ginsberg-verset fordított – igen, és megkapta tőle az előzőleg a belgrádi egyetemen tartott *A költészet ereje és gyöngesége* című rövid előadásának a kéziratát. Ekkor szerkesztettük Balázssal, Rácz Péterrel és Tábor Eszterrel fél éve tervezett és már összeállított élő folyóiratunk első számát. Az anyag összeállt, már csak a címet kellett eldönteni. Az első szöveg Ginsberg előadása volt Györe fordításában. Javasoltam, hogy kezdjük el szóról szóra felolvasni, hátha találunk benne egy jó címet. Az első mondat első szava: „költészet” volt; ez nem jó. A második: „ereje”; ez se. Aztán „a lélegzet”.

Egyszerre kiáltottunk fel: ez az! Megvan! Így lett 13 est, majd egy független nyomtatott antológia címe: *Lélegzet*. Ezt kaptuk Ginsbergtől.

Ginsberg valóban 1986-ban járt másodszor Pesten, akkor is barátjával, költő- és élettársával, Peter Orlovskyval. Fordítójánál és jó barátjánál, **Eörsi Istvánnál** voltunk jó néhányan vele együtt; Hobo gitározott és énekelt. Víg Mihállyal beszélgettem; talán ő is énekelt egy dalt. Az Astoriában szálltak meg. A szálloda hallja volt az Örley Kör rendszeres heti találkozóhelye 1985-től, ráadásul egészen a közelben laktam. Valószínűleg még aznap este – de lehet, hogy másnap – a Kossuth Lajos utcában összefutottam Rácz Judittal. Javasoltam, hogy próbáljuk lehívni Ginsberget beszélgetni. Ráállt; a portás feltárcsázta a szobájukat, és le is jött (vagy jöttek Orlovskyval). Személyes és közvetlen volt, jó hangulatú diskurzus alakult ki, kérdésére hamar kiderült, hogy én is költő vagyok. Elmondtam neki, hogy beszélő folyóiratunk, majd antológiánk címének ő volt a keresztapja. Szűk fél óra után elnézést kért: nagyon fárasztó napja volt, úgyhogy elbúcsúztunk.

GYG: 1986 előtt csupán olvasóként foglalkoztam irodalommal és nem mozogtam irodalmi körökben, akkoriban még nem is tudtam, hogy Ginsberg Magyarországon járt, és így nem találkoztam vele az 1980-as és az 1986-os látogatásakor. Viszont 1994-ben találkoztam vele egy felolvasóestje után Manhattanben.

Rendkívül nyitott, rém intelligens és tette kész figura volt. Az, hogy őt látjuk a beatek úgynevezett vezető költőjének, élharcosának, az *Üvöltés* legelső, 1957-es, San Franciscó-i nyilvános felolvasásának köszönhető, ami különböző, közel egy évig húzódó hivatalos megpróbáltatások után megalapozta Ginsberg hírnevét.

VBA: 1986-os látogatásról nem tudok, de ez nem jelent semmit. Én 1993-ban találkoztam vele először, Budapesten. Megírtam már, de legyen itt is; jóleső emlékezni erre. A *Reporters sans frontières* francia újságíró-szervezet szervezésében *Magyar Narancs*-küldöttségként mentünk az *Oslobođenje* című napilap alapításának 50. évfordulójára (alapításakor titoista partizánlap volt) az ostromlott Szarajevóba, **Eörsi István** főmunkatárs, Déri Miklós fotós és szerénységem, főszerkesztői státuszban. Mikor egy hét Szarajevó után az Ancona melletti Falconara légítámaszponton

beültünk **Eörsi erősen pálinkaszagú Opeljébe (szétfolyt benne több liter toponári szilva), Pista erősen sietett, mert Bécsben volt költőtalálkozója Ginsberggel és Ernst Jandllel.**

Estére érkezünk Bécsbe, Dériver mi hazavonatoztunk, de a szombat esti bulikat már lekéstük. Hétfőn a szokásos lapzártá zajlott a klasszikus Mészöly utcai szerkesztőségben, az asztalomnál ültem, az ajtó tárva, a *newsroom*ban Seres Laci rohanguál föl-le, majd egy ponton a bejárati ajtó felé meredt, akárha egér a kígyóra, kővé dermedve bámult az előszoba felé. Nézttem, mit néz a Seres ennyire kemény elhatározottsággal és hosszan.

Kisvártatva felbukkant a nagyszobában Allen Ginsberg, kezében volt két lengyel gyártmányú rohamsisak és két, izraeli világoskék golyóálló mellény. Mögötte **Eörsi**

, a maradék egy-egy rohamsisakkal és golyóálló ruházati kiegészítővel. (Az Ancona-Szarajevó repülőúthoz szükséges kellékek voltak, a légitársaság — *RAF-Royal Air Force*; brit légierő – nem engedélyezte a *check in-t* nélkülük, és ezek az eszközök **Eörsi** Opeljében maradtak Bécsben.) Allen elüldögélt a szerkesztőségben, körötte élet, lapzártá. Aztán – gondolom – átmentek Pistával a szomszédba, a Vezér Erzsébet nénihez mandulás pogácsát enni a kávé mellé. Meg volt beszélve, hogy szerdán bejön a szerkesztőségi értekezletre, hogy ne a lapzártá örületében legyen csak mód valamennyit vakkantgatni.

Bejött. Malvin (Marton László Távolodó) és Szőnyi Tamás készített vele interjút a következő számba. Akik láthatták vagy ismerhették a kilencvenes évek első felének hangulatát a *Narancs*-szerkesztőségben, azoknak nyilván nem kell itt elmagyarázni, hogy mindentudó-nagycarcú-generálfikázó-macho nagyfiúkból nem volt hiány. Megejtő volt látni, ahogy az összes mindentudó-nagycarcú-generálfikázó-macho nagyfiú a modernkönyvtáros barna *Üvöltés*-kötettel vagy egyéb Ginsbergekkal sorba állt szerdán dedikálásért. (*Szolgálati közlemény*: akinek botor módon kölcsönadtam AG fehér-fekete borítós *Leples bitang* című könyvét, benne a rajzolt virággal kiegészített *For Andrash & family* dedikációval, az azonnal adja le a könyvet a földszinti zsibongóban!) Utóbb hasonlóságot véltem felfedezni Ginsberg *Az első party Ken Keseynél a Hell's Angels-szel* c. versének szituációja és a szerkesztőséglátogatás között.

Az MTV interjút készített vele, és Allen megkért, hogy a sugárzás előtt figyeljek, nehogy mondandójának valamely fontos része cenzurális áldozat legyen. Megnéztem, volt benne szó az Antall-kormány médielhárítási háborújának kritikájáról, buddhizmusról a nyugati világban és a homoszexualitás iránti tolerancia szükségességéről. Mihalik Judit televíziós szerkesztő ígéretet is tett, hogy ezek benne lesznek az adásban. Majd néhány évtized elröppent, két éve egy nyári eseményen összeakadtunk, nevetve mesélte a televíziós szerkesztő, hogy azért az adásba mindezen témák cenzúrázva kerültek be. *Shame on her!*

Az újvidéki (Végel László vezette) és a belgrádi (Sonja Licht vezette) Soros Alapítvány meghívta Allen Ginsberget látogatásra, előadásra. **E.I.** önkéntes, tudva, hogy van személyre szóló UNPROFOR igazolványom, ami segítette a háborús közegben a mozgást, elhívott, tartsak velük. Tartottam. A röszkei határátkelőhelynél én vezettem, én adtam ki az útleveleket a hungaro-határőr klassziknak (160cm, kerek fej, csemegebajusz, nyakból lógó fehér stemplizógép), aki belepillantott az útiokmányokba, majd anélkül, hogy benézett volna a gépjárműbe, megkérdezte:

„Egy Eörsi. Egy Ginsberg. Hát a Hobót hol hagyták?”

A Kopaszkutya-persziflázs után simán gördültünk át a háborúba ájult Szerbiába Horgošnál.

Allen Ginsberg nem volt szakértője a délszláv háborúknak, *New York Times*-olvasóként persze képből volt, de azt üdítő volt látni, ahogy a belgrádi sajtótájékoztatóján a rezsimpárti szerb újságírók kérdéseiből angolnaként csusszant ki. Hihetetlen érzékkel ismerte fel a rezsimegellenzést jelentő – mondjuk a B92 állományaiban lévő – dzsurnáldzsikat, és adott olyan válaszokat, amikkel az amerikai nagykövetség nem biztos, hogy egyetértett volna; a Clinton-adminisztráció gazdasági, politikai szankciókkal egyetértett, a kulturális szankciók feloldásáért kardoskodott.

Eltelt egy év, Cambridge-ben ballagtam barátságtalan késő őszben a Quincy St felől folyóparti lakhelyem felé, mikor a Harvard Inn előtt kisebb csoportosulásra lettem figyelmes: egy középkorú nő és férfi beszélgetett Allen Ginsberggel. Ajjaj, mondtam magamban, de kínos lesz, Allen biztos nem fog megismerni; még az is felmerült bennem, hogy egy nagyobb kört megtéve elkerülöm őket, de győzött a virtus, arra kellett mennem *anyhow*. Közeledve láttam Allen pillantásán, hogy beazonosított, nem baj, hogy nem emlékszik a nevemre. Biccentett, mikor már ott, és beszélgetőtársainak azt mondta: „This is Andrash Vagvolzhi, editor of the Budapesht weekly Magyar Naranch”. Fellegekben jártam, hogy emlékszik a nevemre, ekkor már leforgott és a tévében lement az a New York-i adás, amiben egy kisfilmben azt szerettem volna megmutatni, hogy a koros Ginsberg megmutatja a saját New Yorkját, a Lower East Side-ot magyar fordítójának, **Eörsi Istvánnak**. Állítólag a szerkesztők és a producerek tartottak ettől az anyagtól a Boross-kormány és Csurka István tombolásának idején, sikerült úgy kavarni a dolgokat, hogy ez pont kimaradjon. **Eörsi** viszont nem engedte el, csináljuk meg mindenképpen, szerez rá pénzt, rendezőt, paripát, fegyvert. Gazdag Gyula Kaposvár-Los Angelesből elvállalta a rendezést, és 1995. május végén–június elején forgattunk is. Gyuszi hozott egy nagyon finom operatőrt, korábban leningrádi Marina Goldovskaya-Herzfeldet, Gulag-dokuk rendezőjét, kollégáját a UCLA-ról és egy asszisztenst, Willie-t ugyanonnan. Pazar egy hét volt! Forgattunk a 12. utcai lakásban és a 2nd Avenue Kijev éttermében. Forgattunk Patterson, New Jerseyben, a házban, ahol Naomi és Louis lakott. Egy latino gang ácsorgott a ház előtt, kérdezték, mi járatban, mondtuk forgatás, Allen mondta, régen lakott a házban. A latino gang megfordított baseball-sapkás *el líder maximó*ja azt mondta: ha költő, akkor írhatna egy verset erről a házról. „Írtam már” – mondta Allen, „egy nagy verset írtam már erről a házról”, hiszen mégiscsak a *Kaddish* fő helyszínénél álltunk.

Forgattunk Philip Glassnál a palotájában és egy tibeti temetikumú olasz reneszanszistánál az Eastern Broadway-n. Jonas Mekasszal az Anthology Film Archive-ban és a tőle egy köpésre lévő kocsmában.

„Tequila-ivó versenyt rendeztünk itt, emlékszel Allen?” – kérdezte a litván-amerikai függetlenfilm-király, és Allen csak hümmögött, mint Hunter Thompson *Fear&Loathing*jában a begombázott guru, akit a gonzo mester

persze Ginsbergről mintázott, még a San Franciscó-i évekből, talán a Szerelem Nyarán (1967). „You lost” – mondta Mekas nevetve, kegyetlenül, és vett mindenkinek egy italt.

Willie, a dél-kaliforniai asszisztens egész nap hordta a bontott üveg sört magával, mikor megkérdeztem, mi a terve ezzel az ampullás sörrel, azt válaszolta: „Bekereteztetem. Mégiscsak magától Jonas Mekastól kaptam.”. Nem értek véget a csodák: a Nonesuch Records stúdiójában a Kronos Quartett felvételén is ott voltunk, a *Howlt (Üvöltés)* vették fel, szakadozott amerikai zászló lett a kép a CD-én, melyen átsütött a Nap.

Azon a nyáron, ‘95-ben, egy akadémiai év keleti part után elindultam nyugatra. Denverben béreltem egy autót a reptéren, és elgurultam Boulderbe (Colorado), hogy ellátogassak a Naropa Intézetbe – a Chögyam Trungpa rinpoche által alapított tibeti buddhista egyetemre – ahol már zajlott a *The Jack Kerouac School of Disembodied Poetry* nyári egyetem. 2-3 napot voltam, Allennek nemcsak lakása volt, ahol *couchsurföltem*, de az egyetem könyvtára is róla van elnevezve. Allen Ginsberg oldalán behatolni az *Allen Ginsberg Library*be bizarr érzés, kérdeztem is a személyi kultusz természetéről, szemérmesen pillogott, de el kellett ismernie, ha Jack a nyári kurzus névadója, akkor neki is névvel kell vállalnia valamit. Mesélte, hogy előző nap volt nála egy *Hollywood type*, még régen megvette az *Úton* filmjogait, *insight*okat akart. A diplomafilmemet épp elkészített hallgatóként persze furdalt, kérdeztem: ki? „Don’t remember. Italian name” – mondta. “Italian? Scorsese? Di Palma? Joe Dante? Abel Ferrara?” – kérdeztem vissza. „Francis Coppola?” „Oh yeah, he’s the fucker” – válaszolt Allen. Én meg örvendeztem egy kicsit, hogy ugyanabban a fotelben ülök, mint a *Keresztapa* és az *Apokalipszis* szerzője egy nappal korábban.

Este házibuli jelleggel ültünk egy szobában, koleszbuli. Hakim Bey (Peter Lamborn Wilson) és egy grunge-zenekar Seattle-ből – nem a Nirvana, hiszen akkor Kurt már nem is volt velünk, és nem is a Pearl Jam –, jöttek-mentek a spanglik és a sztorik, de

mikor Allen megszólalt, az olyan volt, mint a *Hell’s Angels*-vers, az oroszlánok elneszültek, kushadni kezdett mindenki s elmélyülten hallgatni. Álmát mesélte el, a XX. század legeleje, a svájci Ascona, az anarchista közösség a Monte Veritàn, a hegyről, mely a Lago Maggioréra néz Ticinóból.

Hesse, Jung, Isidora Duncan helye, és Allen egy olyan kerek történetben mesélte el álmát vegetariánusokról és nudistákról, radikális autoritásellenesekről, hogy abból mindenki más regényt írt volna. Másnap a híres boulderi képregényboltba mentünk, a *Time Warp Comics & Games*be, underground képregényeket nézni és bőszen egyetérteni, hogy Robert Crumb a Comix Deus. A tulajdonos megkérde, ki vagyok, mondtam, és hová megyek innen. „Az állam másik végébe, Woody Creekbe” – mondtam. „Woody Creekbe?! Mivégre?” – kérdezett vissza gyanakodva. Mondtam, Hunter Thompsonhoz megyek, én vagyok a magyar fordítója. „Aztakurva” – mondott valami hasonlót, „nemrég még kommunizmus volt, most meg már Ginsberg és Thompson.” Igaza volt.

Volt még Allen Ginsberg-es találkozásom, például mikor Krasznahorkait vittem el hozzá NY-ban, de azt nemrég megírtam máshová, most nem ugrom neki még egyszer.

Jánossy Lajos

[Megosztás](#) [Nyomtatás](#)

CÍMKÉK

Allen Ginsberg

Vágvölgyi B. András

Tábor Ádám

Györe Balázs

Gyukics Gábor

Jánossy Lajos

interjú

évforduló

A Litera mindenki számára elérhető. Ahhoz, hogy folytathassuk a munkánkat, szükségünk van rád. Lépj be a Litera Klubba, ahol kortárs magyar írók remek szövegei várnak, ezzel támogatod fennmaradásunkat és a magyar irodalmat. **Kattints ide, és csatlakozz!**

LITERA HÍRLEVÉL

IRATKOZZ FEL!

KAPCSOLÓDÓ CIKKEK

Nélkülözhetetlen Allen Ginsberg (részlet)

Markó Béla: Bocsáss meg, Ginsberg

A hét verse - Allen Ginsberg: A leples bitang

Ginsberg olvassa az Üvöltést

IMPRESSZUM

RÓLUNK

PARTNEREK

MÉDIAAJÁNLAT

ADATKEZELÉSI TÁJÉKOZTATÓ

ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK

© Litera.hu Kft. 2002-2026

PULITZER-DÍJ 200: